

Integruota istorijos ir dailės pamoka „Prancūzijos absoliutinė monarchija ir baroko stilius Europoje“

III-IV-tų kl. mokiniams

Parengė:

*istorijos mokytoja metodininkė
A. Jablonskaitė*

dailės mokytoja metodininkė

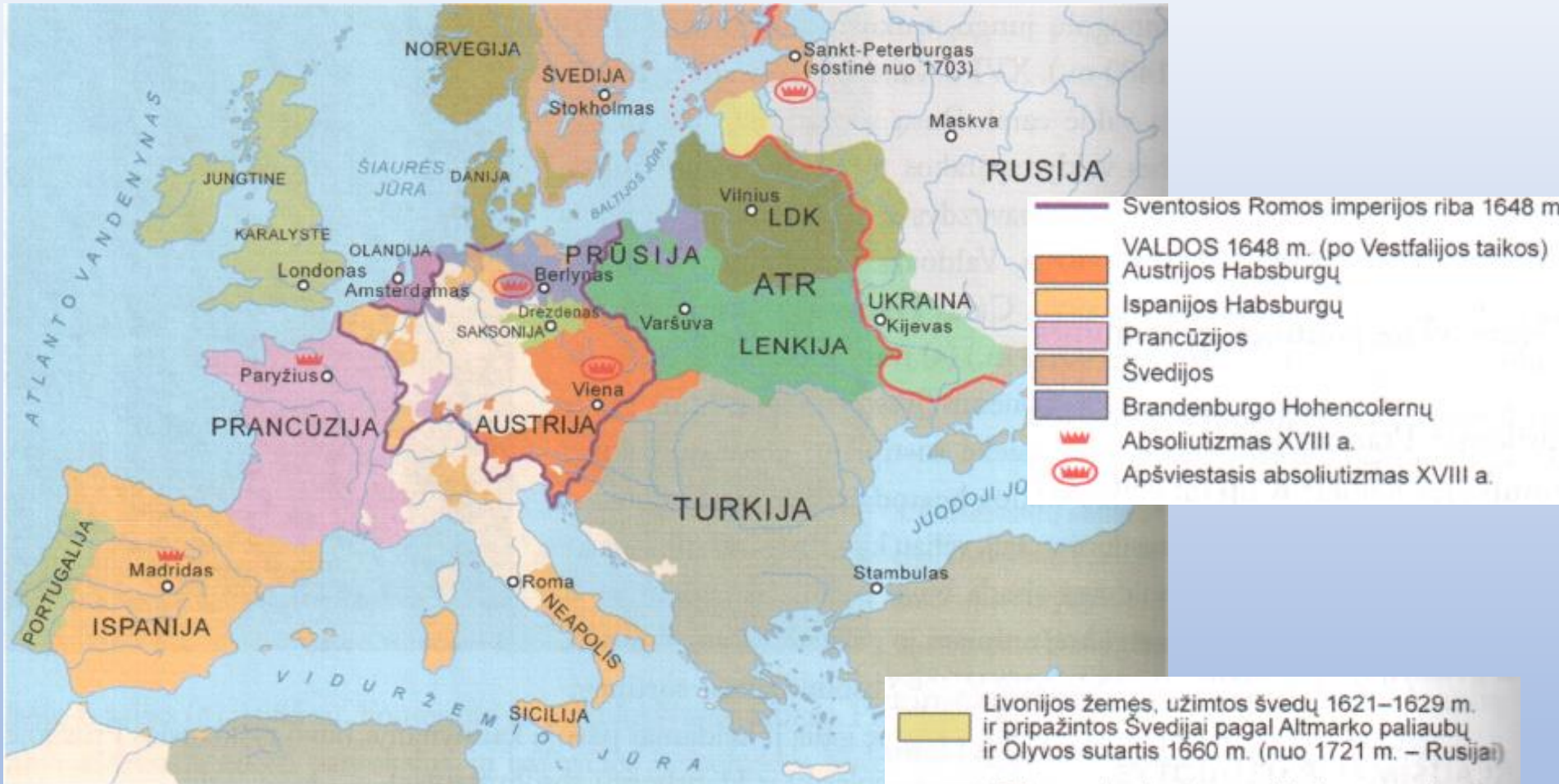
J. Paulauskienė

Uždaviniai:

- *aptarti Prancūzijos absoliutizmo susiformavimo priežastis ir esmę;*
- *išanalizuoti Prancūzijos absoliutizmo teigiamus ir neigiamus bruožus, aptarti absoliutizmo galimybes ir grėsmes Prancūzijos visuomenei;*
- *išnagrinti pagrindinius baroko architektūros ir dailės bruožus.*

Vakarų Europa XVII-XVIII a.

- Livonijos žemės, užimtos švedų 1621–1629 m. ir pripažintos Švedijai pagal Altmarko paliaubų ir Olyvos sutartis 1660 m. (nuo 1721 m. – Rusijai)
 - LDK prarastos žemės pagal Andrusovo paliaubas (1667 m.) ir Amžinosios taikos sutartį (1686 m.)
 - Lenkijos prarastos žemės 1667 m., 1686 m.
 - Rusijos rytinė siena 1721 m.
- Pažymėtos 1648 m. (po Vestfalijos taikos) valstybių sienos

Absoliutizmo esmė

- ***Absoliutizmas*** – tokia valdymo forma, kai visa aukščiausia valdžia be jokių konstitucinių apribojimų priklauso monarchui (imperatoriumi, karaliui, carui, kunigaikščiumi).

Absoliutizmo susiformavimo priežastys

- ***Karaliaus valdžios stiprėjimas*** ir centralizuotų valstybių susidarymas viduramžių pabaigoje;
- ***Karaliaus kova dėl valdžios*** su didikais ir bažnyčia viduramžiais;
- ***Absoliutizmas, kaip valdymo forma, užtikrino perėjimą nuo feodalinio prie kapitalistinio gamybos būdo*** (valdovai globojo pramonę ir prekybą);
- ***Mokesčių rinkimo centralizavimas*** ir jų vienasmenis skirstymas leido valdovams vykdyti ***aktyvią užsienio politiką***, turėti sau ***pavaldžią biurokratinę administraciją*** ir kontroliuoti kilmingųjų luomo atstovus.

Absoliutizmo raida Vakarų Europoje

- *XV a. vid. – XVI a. absoliutizmo pradžia Prancūzijoje ir Ispanijoje;*
- *XVII-XVIII a. absoliutizmas įsitvirtina daugelyje Europos šalių.*

Prancūzijos absoliutizmo susiformavimas

Valdovas	Absoliutizmo bruožai
Henrikas IV (1589-1610)	<ul style="list-style-type: none">• 1598 m. Nanto ediktu baigė religinius karus su hugenotais;• Nepaklusnius bajorus nušalino nuo valstybės valdymo;• Globojo pramonę, prekybą, manufaktūras;• Sumažino valstybės išlaidas;• Nė karto nešaukė Generalinių luomų.

Prancūzijos karalius Henrikas IV

Valdovas

Absoliutizmo bruožai

Liudvikas
XIII
(1610-
1643)

- Nuo 1614 m. nebešaukė Generalinių luomų, dirbo tik Paryžiaus parlamentas, kuris tvirtino karaliaus įstatymus;
- Plačius įgaliojimus suteikė centrinės valdžios atstovams provincijose – Intendantams;
- Rėmė pramonę, prekybą, uždraudė dvikovas;
- Kontroliavo laikraščių leidybą;
- Malonės ediktu 1629 m. panaikino politines hugenotų privilegijas;
- Trisdešimtmečiame kare rėmė protestantus ir po Vestfalijos taikos 1648 m. prisijungė dalį Elzaso.

Prancūzijos karalius Liudvikas XIII

Liudvikas
XIV
(1643-
1715)

- Valdė vienas be ministro pirminko, padedamas ištikimų ministrų, kuriuos rinkosi ne iš diduomenės, o iš darbščių miestiečių tarpo (Ž. Kolberas, Fr. Lavua);
- Vykde **merkantilizmo** (ekonominė politika, orientuota į užsienio prekybos ir rinkos ūkio plėtojimą, kapitalo kaupimą) politiką;
- Steigė karališkas manufaktūras ir valstybės kontroliuojamas prekybines bendroves kolonijinei politikai vykdyti;
- Fonteneblo ediktu 1685 m. uždraudė protestantizmą šalyje;
- Rėmė menininkus, Versalio rūmai tapo šlovės ir didybės simboliu;
- Nuolat kariavo su Europos valstybėmis, alindamas valstybės išdą.

Prancūzijos karalius Liudvikas XIV

Versalio rūmai

Versalio rūmai

Versalio rūmai

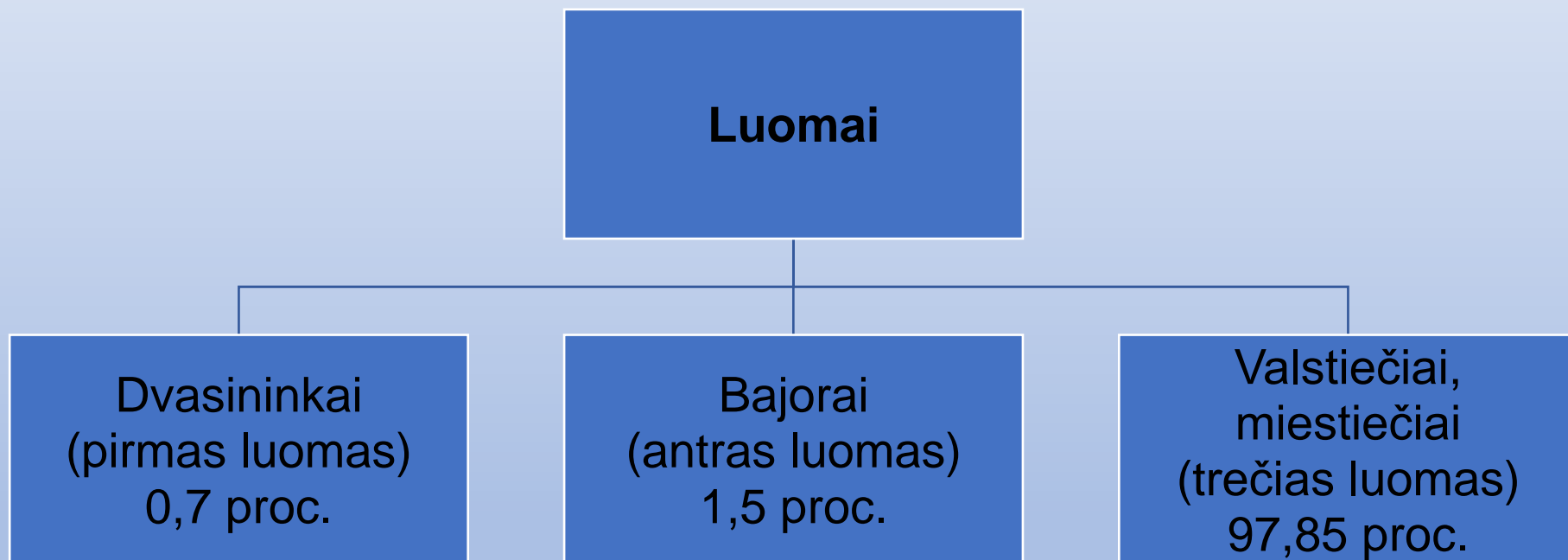
Versalio rūmai

Versalio rūmai

Prancūzijos luominė santvarka

Karalius saulė tarp patarėjų ir pataikūnų...

“(...) Liautasi kalbėti apie valstybę ir įstatymus; imta kalbėti apie karalių ir jo užgaidas. Jūsų pajamos ir išlaidos išaugo iki begalybės. Jūs buvote iškeltas iki dangaus todėl, kad, kaip buvo sakoma, nustelbėte visų savo pirmtakų didybę, tai yra todėl, kad nuskurdinate visą Prancūziją, idant gyventumėte savo Rūmuose pasibaisėtinoje ir nepagydomoje prabangoje...”

*Iš Fanelono laiško Liudvikui XIV.
Istorija. 2 dalis. P. 225.*

Absoliutizmo pasekmės Prancūzijoje

“(...) Jūsų tauta, kurią turėtumėte mylėti kaip savo vaiką ir kuri iki šiol taip žavėjosi Jumis, miršta badu. Žemdirbyste beveik nesiverčiama; miestai ir kaimai tuštėja; amatai nyksta ir nebeišmaitina darbininkų; prekyba sužlugusi. Taigi Jūs sunaikinote pusę veikiančių vidinių savo valstybės jėgų, kad laimėtumėte ir apgintumėte beprasmes išorines pergales. Turėtumėte netraukti pinigų iš tų vargšų žmonių, o dalyti jiems išmaldą ir juos maitinti. Prancūzija dabar panaši į didžiulę nusiabtą ligoninę ar prieglaudą be maisto atsargų... Ir visus tuos rūpesčius užtraukėte Jūs pats, valdove, nes, sužlugdžius karalystę, Jūsų rankose atsidūrė viskas, ir žmonės tegali gyventi tik iš Jūsų malonių...”

Iš Fanelono laiško Liudvikui XIV. Istorija. 2 dalis. P. 225.

Prancūzijos absoliutizmo teigiami bruožai:

- *Remiama žemdirbystė, mažinami mokesčiai, globojama pramonė ir prekyba (mokesčiais ir muitais), kasami kanalai, tvarkomi keliai, skatinamas manufaktūrų steigimas, skatinamas eksportas (merkantilizmas);*
- *Ribojama didikų ir bajorų savivalė;*
- *Apribota hugenotų autonomija;*
- *Kuriamos kolonijos Kanadoje ir Vest Indijoje;*
- *Globojami menininkai, rašytojai;*
- *Valdininkais tapdavo ir išsilavinę miestiečiai.*

Galimybės:

- *Sukurtos prielaidos ūkiniam ir kultūriniam klestėjimui;*
- *Sukurtos prielaidos racionaliam valstybės valdymui.*

Prancūzijos absoliutizmo neigiami bruožai:

- *Nustota šaukti Generalinius luomus;*
- *Skiriamos žiaurios bausmės maištaujantiems;*
- *Išaugo mokesčiai, ypač Liudviko XIV laikais;*
- *Liudvikas XIV panaikino hugenotų tikėjimo laisvę;*
- *Švaistomos lėšos prabangai;*
- *Karaliaus vienvaldystė.*

Grėsmės:

- *Vienvaldystė vedė prie galimybės piktnaudžiauti valdžia, nepaisyti ūkinių interesų (hugenotų išvykimas);*
- *Atsirado galimybė švaistyti lėšas prabangai ir karams, o tai vedė į valstybės nuosmukį ir bankrotą, mokesčių mokėtojų nuskurdimą ir galimus neramumus.*

Baroko architektūra ir daile

Barokas

- *Barokas – viena prieštaringiausių kultūros epochų, gyvavusi Europoje ir Lotynų Amerikoje tarp Renesanso ir Apšvietos – nuo XVI a. pabaigos iki XVIII a. vidurio.*
- *Vardą jai davė netaisyklingų formų perlas, portugališkai vadintas barroco. Taigi baroko vardu mėginta nusakyti tai, kas keista, neįprasta, netaisyklinga, įmantru.*
- *Baroko meno kryptis atsirado Romoje ir išplito po visą Europą, kurios puoselėtojai buvo Bažnyčia ir aristokratija.*

Baroko meno bruožai

- *Pasak Jėzuitų ordino ikūrėjo šv. Ignaco Lojolos, sklaidžiant katalikybę, labai svarbu paveikti žmonių emocijas. Sužadinti jausmus, nustebinti, priblokšti turėjo jėzuitų remiamas naujojo stiliaus menas.*
- *L. Berninis. Karališkieji laiptai (Scala Regia). Vatikanas. 1663-66 m.*
- *Kaizerio laiptai ir lubų freska, vaizduojanti kaizerio Karlo VI apoteozę.*

Baroko architektūra

- *Ryškiausi Baroko meno bruožai – teatrališkumas, dramatismas, dinamizmas, tapybiškumas, įmantrumas, didingumas.*

- *L. Berninis, F. Borrominis.*

Šv. Karolio prie keturių fontanų bažnyčia.

Roma. 1665-67 m.

- *K. Maderna.*

Šv. Zuzanos bažnyčia.

Roma 1556-1629 m.

Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia

- Lietuvoje kilo į dangų puošniausių barokinių bažnyčių bokštai: Vilniuje pastatyta Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia

Pažaislio Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia ir vienuolynas

Freskos

- *Baroko tapybos didžiausiu laimėjimu laikomos lubų freskos. Jų grandiozinio erdviškumo viršūnė buvo iliuzoriškumas. Tapyba, optiškai pralauždama sienų ir lubų plokštumas, kuria vientisos, begalinės interjerų erdvės iliuziją.*

A. Pocas. Jėzuitų misionieriškos veiklos alegorija. Freska. Šv. Ignoto bažnyčia. Roma. 1685-94 m.

Skulptūros

- *Skulptūros ir tapybos kūriniai pasižymi dramatiška, patetiška temų interpretacija, teatriškumu. Figūros vaizduotos psychologizuotais veidais, iškalbingais gestais, energingais judesiais, sudėtingomis spiralinėmis pozomis.*

*L. Berninis. Apolonas ir Dafnė.
1622-25 m.*

*L. Berninis. Šv. Teresės ekstazė.
Santa Marija dela Vittoria
bažnyčia. Roma. 1645-1652 m.*

Taikomoji dailė

- *Baroko taikomoji dekoratyvinė dailė prabangi, didinga, paradinė. Jai būdinga įmantrios formos, sudėtingi kreivų linijų siluetai, tiršta ornamentinė puošyba, gausios skulptūrinės detalės, polichromija, paauksavimai.*

L. Berninis. Altorius. Šv. Petro bazilika. Roma. 1624-33 m.

Nuorodos:

- [http://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9_barok/barokas_tekst.
htm](http://ars.mkp.emokykla.lt/Ars2/9_barok/barokas_tekst.htm)
- <https://www.youtube.com/watch?v=PvoJC5dA3iM>
- <https://www.youtube.com/watch?v=1MFS0SCqBFo>[http://
/www.xn--altiniai-4wb.info/index/details/901](http://www.xn--altiniai-4wb.info/index/details/901)

Įsivertinkite:

1. Kas yra absoliutinė monarchija?

- a) kai aukščiausia valstybės valdžia priklauso visiems piliečiams;
- b) kai aukščiausia valstybės valdžia priklauso karaliui;
- c) kai aukščiausia valstybės valdžia priklauso karaliui ir parlamentui.

2. Valdant kokiam Prancūzijos karaliui absoliutizmas Prancūzijoje suklestėjo?

- a) valdant Henrikui IV;
- b) valdant Liudvikui XIII;
- c) valdant Liudvikui XIV.

Teisingi atsakymai:

1. B. Aukščiausia valstybės valdžia priklauso karaliui.
2. C. Valdant Liudvikui XIV.

3. Kada absoliutinė monarchija galutinai susiformavo Vakarų Europoje?

- a) XV a.
- b) XVI a.
- c) XVII-XVIII a.

4. Kokie teigiami Prancūzijos absoliutizmo bruožai:

- a) remiama žemdirbystė, mažinami mokesčiai, globojama pramonė ir prekyba (mokesčiais ir muitais), kasami kanalai, tvarkomi keliai, skatinamas manufaktūrų steigimas, skatinamas eksportas(merkantilizmas);
- b) švaistomos lėšos prabangai;
- c) karaliaus vienvaldystė.

5. Kokie neigiami Prancūzijos absoliutizmo bruožai:

- a) skiriamos žiaurios bausmės maištaujantiems;
- b) išaugo mokesčiai, ypač Liudviko XIV laikais;
- c) globojami menininkai, rašytojai.

Teisingi atsakymai:

3. C. XVII-XVIII a.

4. A. Remiama žemdirbystė, mažinami mokesčiai, globojama pramonė ir prekyba (mokesčiais ir muitais), kasami kanalai, tvarkomi keliai, skatinamas manufaktūrų steigimas, skatinamas eksportas(merkantilizmas).

5. A. Skiriamos žiaurios bausmės maištaujantiems
B. Išaugo mokesčiai, ypač Liudviko XIV laikais.

6. Koks Prancūzijos luomas mokėjo visus mokesčius ir neturėjo privilegijų:

- a) bajorai;
- b) dvasininkai;
- c) valstiečiai – miestiečiai (trečiasis luomas).

7. Kurie rūmai buvo pastatyti Paryžiuje valdant Liudvikui XIV:

- a) Fontainebleau rūmai;
- b) Versalio rūmai;
- c) Luvro rūmai.

Teisingi atsakymai:

6. C. valstiečiai – miestiečiai (trečiasis luomas).

7. B. Versalio rūmai.

***Istorijos namų darbai
(pasirinkite vieną užduotį):***

- Naudodamiesi IKT parenkite pristatymą apie Baroko madas ir aprangą Europoje.
- Naudodamiesi IKT parenkite pristatymą apie Versalio rūmų istoriją.

Dailės namų darbai:

Atsakykite į klausimus:

- Išvardinkite pagrindinius baroko architektūros bruožus.
- Kas būdinga baroko freskų tapybai, skulptūroms, tapybos kūriniam.
- Išvardinkite žymiausias baroko architektūros objektus Lietuvoje.

Savarankiška užduotis:

- Aprašykite, kuo jums įdomus ir kuo žavi baroko periodo menas;
- Jūsų įspūdžiai ir nuomonė apie barokinę madą.
- <https://www.burte.lt/aprangos-stiliai-4/baroko-stilius>